

Det nya regelverket för banker, Basel III, är nu till stora delar färdigt. Riksbanken har analyserat hur väl de svenska storbankerna uppfyller kraven i den nya bankregleringen. Analysen visar att de svenska bankerna redan idag uppfyller de nya kapitalkraven, men däremot inte fullt ut den nya likviditetsregleringen. Att bankerna inte uppfyller kraven i likviditetsregleringen innebär att bankerna bland annat kommer att behöva förlänga löptiden på sin finansiering. För att få en uppfattning om effekterna av Basel III, har Riksbanken, i likhet med internationella undersökningar, beräknat dessa utifrån en hypotetisk ökning av kapitalnivån med 1 procentenhet alternativt en hypotetisk ökning av innehavet av likvida tillgångar med 25 procent. Dessa ökningarna leder bara till små ökningarna av räntemarginalerna och minskningar av utlåningsvolymerna. Storleken på effekterna för Sverige ligger i linje med dem som internationella undersökningar har kommit fram till. Riksbanken har med samma metod också beräknat effekterna utifrån hur de svenska bankerna uppfyller kraven i Basel III. Utlåningsräntorna kan, enligt Riksbankens beräkningar, komma att öka med upp till 10 räntepunkter när bankerna ökar sina innehav av likvida tillgångar för att uppfylla den kommande likviditetsregleringen. Tilläggas ska att i dessa beräkningar antas bland annat att bankerna överför alla kostnadsökningar till följd av Basel III på låntagarna. Om bankerna istället minskar vinstutdelningarna till aktieägarna kommer ökningen av utlåningsräntorna bli mindre. Den samlade bedömningen är att effekterna av Basel III endast blir marginella för Sverige.

Den nya bankregleringen Basel III

Den finansiella krisen har visat att det nuvarande regelverket för bankerna, det vill säga Basel II, inte fångar upp riskerna för bankerna i tillräcklig utsträckning.^{R10} Baselkommittén har därför arbetat fram ett nytt omfattande regel-

verk, Basel III. Det övergripande syftet med det nya regelverket är att stärka bankernas förmåga att stå emot förluster och att minska sannolikheten för nya finansiella kriser. Basel III kommer att innebära att bankerna måste ha mer kapital av bättre kvalitet och att helt nya krav på bankernas likviditet införs. De olika delarna i Basel III kommer att införas stegvis under de kommande åren med start 2013 (se tabell R1). Dock kan bankerna av marknadsskäl bli tvungna att uppfylla de nya reglerna tidigare.

Bankerna behöver mer och bättre kapital i Basel III

Basel III ställer högre krav på bankernas kapital på följande sätt:

- Kärnprimärkapitalet i minimikapitalet höjs i jämförelse med Basel II (se diagram R7)
- Reglerna för vad som får räknas in i kapitalet skärps. Exempelvis ska innovativa hybrider fasas ut över en tioårsperiod från och med 2013.
- Bankerna kommer också i högre utsträckning behöva justera kapitalet för tillgångar med otillförlitlig värdering eller tillgångar vars värde i en stressituation kan ifrågasättas. Under Basel III ska dessa justeringar ske mot kärnprimärkapitalet. Under nuvarande regler sker avdragen mot primärkapitalet och sekundärkapitalet. Dessutom ska justeringarna omfatta fler tillgångsslag.
- Reglerna för beräkning av riskvägda tillgångar skärps.

Utöver minimikapitalkravet för att få bedriva bankverksamhet innehåller Basel III ett krav på en så kallad kapitalkonserveringsbuffert på ytterligare 2,5 procentenheter. Totalt sett kommer bankerna alltså att behöva hålla 7 procent i kärnprimärkapital i förhållande till de riskvägda tillgångarna (se diagram R7). Om en banks kapital faller under 7 procent begränsas bland annat bankens rätt att göra utdelningar. Tanken är att man ska tvinga bankerna att ackumulera delar av eller hela vinsten som

R10 Se också avsnittet om Basel III i Sveriges Riksbank (2010) "Penningpolitisk rapport 2010", oktober.

Tabell R1. Tidplan för implementeringen av Basel III.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Kärnprimärkapitalkrav	Gradvis implementering 3,5%	Gradvis implementering 4%	Slutgiltig implementering 4,5%				
Primärkapitalkrav	Gradvis implementering 4,5%	Gradvis implementering 5,5%	Slutgiltig implementering 6,0%				
Totalt kapitalkrav	Slutgiltig implementering 8,0%						
Kapitalkonservingsbuffert				Gradvis implementering 0,625 %	Gradvis implementering 1,25%	Gradvis implementering 1,875%	Slutgiltig implementering 2,5%
Infasning för nya avdrag från kapitalbasen		Gradvis implementering 20%	Gradvis implementering 40%	Gradvis implementering 60%	Gradvis implementering 80%	Slutgiltig implementering 100%	
Bruttosoliditet	Observation	Observation	Offentlig publicering			Slutgiltig implementering	
Liquidity coverage ratio	Observation	Observation	Slutgiltig implementering				
Net stable funding ratio	Observation	Observation	Observation	Observation	Observation	Slutgiltig implementering	

Anm. Införandet av kontryckisk kapitalbuffert och utfasningen av innovativa hybrider finns inte med i tabellen
Källa: Bank for International Settlements

kapital och därigenom bygga upp en buffert. Utöver kapitalbufferten kan nationella myndigheter välja att lägga till en kontryckisk buffert. Storleken på denna buffert i intervallet 0 till 2,5 procentenheter bestäms av nationella myndigheter (se diagram R7).

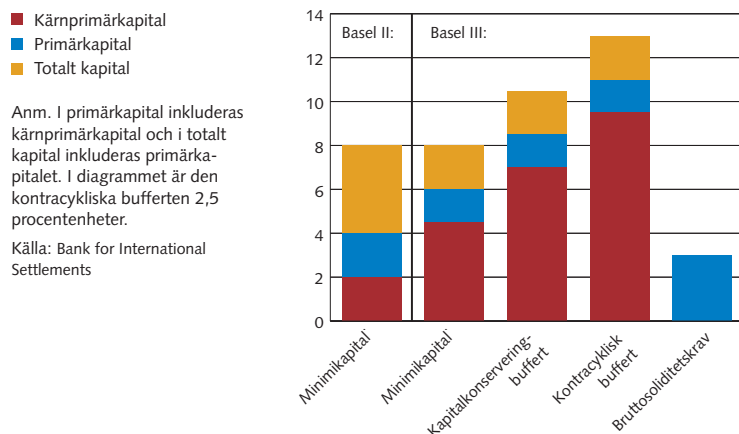
Till det riskvägda kapitalkravet införs i Basel III dessutom ett bruttosoliditetskrav. Detta säger att bankerna skall ha ett primärkapital som överstiger 3 procent av summan av bankens tillgångar och de åtaganden som banken har

utanför balansräkningen. Till skillnad från de traditionella kapitalkraven tar bruttosoliditetskravet inte hänsyn till skillnaderna i riskvikt mellan olika tillgångar. Därigenom sätts en övre gräns för hur stor del av sina balansräkningar som bankerna får finansiera med skulder. Bruttosoliditetskravet kommer troligtvis att införas 2018, och bankerna kommer från och med 2015 att vara tvungna att offentliggöra sin bruttosoliditetsnivå.

De nya likviditetsregleringarna i Basel III

Basel III innehåller två nya kvantitativa krav på likviditet. Det första kravet, Liquidity Coverage Ratio, LCR, säger att en banks likviditetsbuffert ska vara minst lika stor som nettoutflödet av pengar under 30 dagar i ett stressat scenario. Likviditetsbufferten i LCR får bland annat utgöras av statsobligationer och till högst 40 procent av bostadsobligationer och företagsobligationer. Storleken på nettoutflödet bygger exempelvis på en uppskattning av hur många procent av inlåningen som tas ut i ett stressat läge och av hur många procent av olika typer av finansiering som inte kommer att kunna förnyas.

Diagram R7. Kapitalkrav i procent av riskvägda tillgångar och bruttosoliditetskrav i förhållande till summan av totala tillgångar och åtaganden utanför balansräkningen
Procent

Det andra kravet, Net stable funding ratio, NSFR, säger att bankens stabila finansiering ska vara större än bankens behov av stabil finansiering. I NSFR finns angivet hur många procent av olika skuldtyper som anses vara stabil finansiering och hur många procent av de olika tillgångarna som anses behöva stabil finansiering. Exempelvis klassificeras emitterade värdepapper med en löptid över ett år och inlåning med en löptid över ett år som stabil finansiering till 100 procent, medan lån från finansiella företag med en löptid under ett år inte anses ge någon stabil finansiering alls. Av tillgångarna anses exempelvis kontanter inte behöva någon stabil finansiering alls, medan vissa obligationer som har lång löptid, god rating och handlas på likviditetsmarknader kräver 20 procent stabil finansiering och lån till företag med en löptid över ett år ska täckas med 100 procent stabil finansiering.

Effekterna av Basel III på de svenska bankerna

Riksbanken har analyserat hur de fyra svenska storbankerna Handelsbanken, Nordea, SEB och Swedbank klarar de nya bankregleringarna. För kapitalregleringen är analysen utförd utifrån prognoser för bankernas resultat- och balansräkningar för åren 2011–2016. Dessa prognoser bygger bland annat på marknadens förväntningar, genomsnittet av bankernas historiska tillväxt och Riksbankens prognos och på att bankerna delar ut 40 procent av vinsten.^{R11}

Utfallet av Riksbankens analyser visar att de svenska storbankerna redan idag har tillräckligt med kärnprimärkapital för att uppfylla de nya kapitalkraven, inklusive kapitalkonserveringsbufferten och kontracyklisk kapitalbuffert på 2,5 procentenheter (se diagram R8). De nya kapitalkraven blir inte bindande för bankerna och dessutom kommer bankerna att kunna förbättra kapitalnivåerna ytterligare genom de kommande årens vinster. Ökningen av kärnprimärkapitalet som visas i diagram R8 är en följd av de antaganden vi har gjort. I verkligheten kommer den att påverkas av bankernas strategiska val, exem-

pelvis kan bankerna välja en annan utdelningspolicy än den som har antagits i modellen.

De svenska bankerna har i dagsläget bruttosoliditetsnivåer som överstiger kravet på 3 procent i Basel III (se diagram R9). Svenska banker äger tillgångar med relativt låg riskvikt, såsom bostadslån. Kvoten mellan de riskvägda tillgångarna och värdet på de totala tillgångarna blir därmed låg för de svenska bankerna. Därför har de svenska bankerna mycket kapital i förhållande till riskvägda tillgångar men mindre kapital i förhållande till totala tillgångar.

Att analysera effekterna av de nya likviditetsregleringarna i Basel III är betydligt svårare än när det gäller kapitalregleringarna. Det beror dels på att alla detaljer om bankernas likviditetsituation inte anges i årsredovisningarna, dels på att likviditeten förändras kontinuerligt utifrån de beslut som bankerna dagligen fattar i sin affärsverksamhet. Riksbankens analys visar dock att några av bankerna i dagsläget inte uppfyller LCR. De banker som idag inte gör detta måste fram till införandet 2015 antingen stärka sina likviditetsbuffertar, exempelvis genom att köpa mer statsobligationer, eller minska sitt 30-dagars stressade nettoutflöde.

Ingen av de svenska storbankerna uppfyller idag NSFR. Utformningen av NSFR är dock inte slutgiltig och den kan komma att ändras innan den införs 2018. Bankerna kan förbättra sin NSFR på flera sätt, exempelvis genom att ändra villkoren för inlåningskonton, minska sina åtaganden och tillgångar som behöver stabil finansiering och genom att förlänga kortfristig finansiering till långfristig. Svenska banker har i dagsläget värdepapper som förfaller inom tre månader på knappt 1 000 miljarder kronor. En stor del av denna måste omvandlas till långfristig finansiering för att uppnå NSFR.

Effekter av Basel III i Sverige

Om bankerna inte väljer att göra förändringar i sin verksamhet kommer kostnaderna att öka för de banker som inte uppfyller Basel III. De

R11 Att bankerna antas dela ut 40 procent av vinsten ligger i linje med bankernas tidigare utdelningspolicy.

ökade kostnaderna uppkommer om bankerna behöver:^{R12}

- mer kärnprimärkapital, eftersom det är dyrare för bankerna jämfört med andra former av kapital.
- en större likviditetsbuffert, eftersom den oftast ger lägre avkastning än andra tillgångar.
- öka löptiden på sin finansiering, vilket innebär att bankerna måste betala högre räntor för sin upplåning. Dock kan en del av den ökade kostnaden för att förlänga finansieringen motverkas av en lägre generell finansieringskostnad för bankerna eftersom Basel III gör bankerna stabilare.

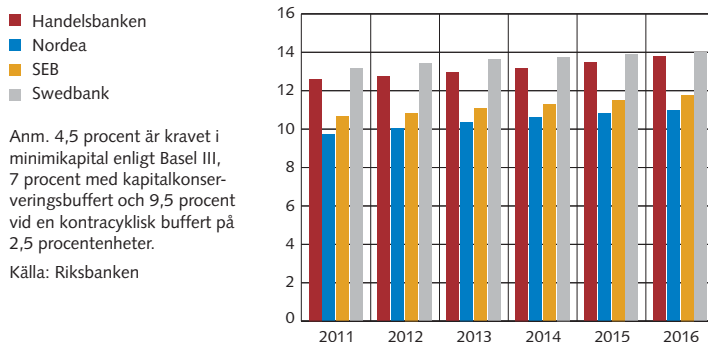
Bankerna kan välja mellan att skjuta över de ökade kostnaderna på kunderna eller på aktieägarna via lägre vinstutdelningar.^{R13} De kan skjuta över kostnaderna på kunderna genom att exempelvis öka räntemarginalerna, och ta ut högre avgifter för sina tjänster.^{R14} Bankerna kan också uppfylla kraven bland annat genom att minska utlåningen.

Hur effekterna för Sverige av Basel III har beräknats

Riksbanken har gjort uppskattningar av hur mycket räntemarginalerna kommer att öka och utlåningsvolymerna att minska i Sverige som en konsekvens av den nya bankregleringen. Dessa uppskattningar bygger på ett antal beräkningar som Riksbanken utfört. I beräkningarna antas exempelvis att bankerna inte förändrar sin verksamhet, inte ökar avgifterna för sina övriga tjänster och att de fortsätter att generera samma vinster till aktieägarna, det vill säga bankerna behåller samma avkastning på eget kapital som bankerna haft historiskt. Därmed kan de effekter som här redovisas ses som en övre gräns för vad de i slutändan kommer att bli.

Riksbankens beräkningar har utgått från den metod som har tagits fram av *Macroeconomic Assessment Group, MAG*.^{R15} MAG har uppskattat effekterna på räntemarginalerna, utlåningsvolymen och BNP under implementeringen av den nya regleringen både vad gäller kapital och likviditet. I likhet med MAG har Riksbanken undersökt effekterna av en hypotetisk ökning av kapitalnivån med 1 procentenhet, alternativt en hypotetisk ökning av bankernas innehav av likvida tillgångar, vilket här är kassa och statsobligationer, med 25 procent.^{R16} Dessa ökningarna görs utifrån Handelsbankens, Nordeas, Swedbanks respektive SEB:s balansräkningar vid slutet av 2009. Notera att ökningen av kapitalnivån

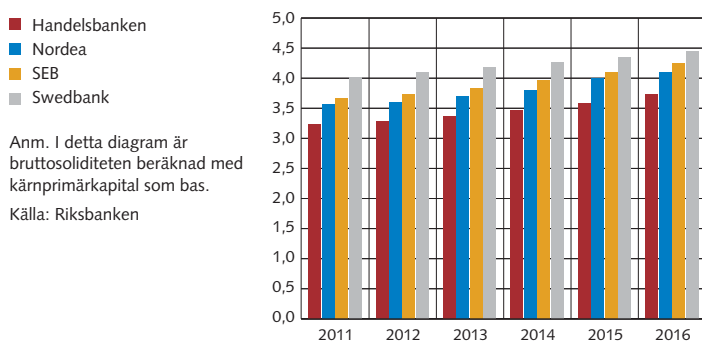
Diagram R8. Kärnprimärkapitaltäckning per bank för perioden 2011–2016
Procent (kärnprimärkapital/riskvägda tillgångar)

Anm. 4,5 procent är kravet i minimikapital enligt Basel III, 7 procent med kapitalkonserveringsbuffert och 9,5 procent vid en kontryckisk buffert på 2,5 procentenheter.

Källa: Riksbanken

Diagram R9. Bruttosoliditet per bank för perioden 2011–2016, där 3 procent är kravet enligt Basel III.
Procent

Anm. I detta diagram är bruttosoliditeten beräknad med kärnprimärkapital som bas.

Källa: Riksbanken

R12 Se Sveriges Riksbank (2010), "Finansiell stabilitet 2010:1" för ytterligare diskussion om möjliga effekter av den nya likviditetsregleringen.

R13 Se också DN debatt (2010), "Lägre vinster i bankerna kan bekosta stramare regler" 6 oktober.

R14 Med räntemarginalen menas här skillnaden mellan räntan som banken tillämpar vid utlåning till allmänheten och räntan som bankerna betalar för att låna dessa pengar.

R15 MAG är en arbetsgrupp under Baselkommittén och Financial Stability Board (FSB). Denna arbetsgrupp utgavs av centralbanker och andra tillsynsmyndigheter i Australien, Brasilien, Kanada, Kina, Frankrike, Tyskland, Indien, Italien, Japan, Korea, Mexiko, Nederländerna, Ryssland, Spanien, Storbritannien, USA samt ECB och IMF. Rapporten från MAG heter "Assessing the macroeconomic impact of the transition to stronger capital and liquidity requirements". Den kom i augusti 2010 och finns tillgänglig på www.bis.org.

R16 Ökningen av kapitalnivån med 1 procentenhet gäller en ökning av kärnprimärkapitalet, primärkapitalet och det totala kapitalet i förhållande till de riskvägda tillgångarna.

här kommer att påverka räntemarginalerna och utlåningsvolymerna eftersom kapitalnivån antas öka med 1 procentenhet trots att bankerna redan uppfyller de nya kapitalkraven i Basel III.

För att öka kapitalnivån med 1 procentenhet kan bankerna antingen minska utlåningen, minska storleken på de riskvägda tillgångarna och/eller öka mängden kapital, det vill säga förändra sammansättningen av sina balansräkningar. I metoden från MAG utgår man ifrån att de svenska bankerna kommer att anpassa sina balansräkningar för att öka kapitalnivån på samma sätt som de historiskt har gjort.^{R17} Slutligen utnyttjas för att få effekten på räntemarginalen det historiskt positiva sambandet mellan räntemarginalen och mängden kapital i bankerna.

För att undersöka effekterna av en ökning av de likvida tillgångarna görs, i enlighet med metoden i MAG, antagandet att bankerna ökar sitt innehav i likvida tillgångar genom att minska utlåningen. I verkligheten kan bankerna sälja delar av sitt innehav i andra typer av obligationer för att på så sätt öka sitt innehav av likvida tillgångar. Bankerna antas dessutom höja räntemarginalerna för att kompensera sig för att intäkterna minskar då de måste dra ner på utlåningen för att inneha mer likvida tillgångar. Hur mycket räntemarginalen ökar beror alltså på marginalkostnaden för att inneha likvida tillgångar istället för att låna ut dessa pengar. Konsekvensen av att bankerna här antas minska utlåningen blir att marginalkostnaden blir betydligt högre än vad den annars skulle vara. Därmed överskattas i dessa beräkningar effekterna av ökningen av likvida tillgångar.

Ökningen av kapitalnivån och innehavet av likvida tillgångar har, i likhet med rapporten från MAG, analyserats separat. För att få den gemensamma effekten kan man summera utfallet. En summering kommer dock att resultera i att ökningen av räntemarginalen och minskningen av utlåningsvolymen överskattas. Detta beror på att när bankerna ökar sitt innehav av likvida tillgångar, reducerar de innehavet i en mer riskfylld tillgång, i det här fallet utlåning. Därmed kommer storleken på de riskvägda tillgångarna

att minska, vilket i sin tur minskar behovet av kapital.

Utfallet av Riksbankens beräkningar för Sverige

Riksbankens beräkningar för de svenska bankerna visar att effekterna på räntemarginaler och utlåningsvolymerna av att öka kapitalnivån med 1 procentenhet ligger i linje med genomsnittet för de länder som ingår i MAG (se tabell R2). Även effekterna av att öka de likvida tillgångarna med 25 procent ligger i linje med de som MAG finner, men dock är minskningen av utlåningsvolymen större för Sverige. Men då ska man ha i åtanke att bankerna i verkligheten kan öka innehavet av likvida tillgångar på andra sätt än att minska utlåningsvolymen.

Riksbanken har dessutom, med samma metod, beräknat effekterna utifrån hur väl de svenska bankerna uppfyller kraven i Basel III. Som tidigare framgått uppfyller de svenska bankerna i dagsläget de nya kapitalkraven men däremot inte de nya likviditetskraven. LCR kommer först att införas av dessa och det finns fortfarande stora oklarheter i utformningen av NSFR. Därför görs dessa beräkningar utifrån hur mycket de fyra svenska storbankerna skulle ha behövt öka sina innehav i likvida tillgångar för att uppfylla LCR om det hade införts redan under 2010. När dessa beräkningar utförs antas att bankerna istället för att minska utlåningen säljer andra tillgångar för att köpa de statsobligationer som krävs för att uppfylla LCR. Detta i sin tur leder till att marginalkostnaden för att inneha likvida tillgångar blir lägre jämfört mot om bankerna hade minskat utlåningen.

Utfallet av dessa beräkningar blir att räntemarginalen ökar med knappt 10 räntepunkter jämfört med att ingen ny reglering införs (se tabell R2). Denna ökning blir mindre om bankerna väljer att förändra sin verksamhet eller låter aktieägarna stå för en del av kostnadsökningarna genom att minska vinstutdelningarna. Om bankerna håller mer likvida tillgångar kommer det dessutom medföra att bankerna blir mer stabila, vilket kommer att leda till att bankernas kostnad

R17 Se också Annex 2.2 i rapporten av MAG för beskrivning av metoden.

för att låna minskar om man bortser från möjliga effekter av NSFR. Därför bedömer Riksbanken att utlåningsräntan som mest kommer att öka med 10 räntepunkter som följd av LCR.

De makroekonomiska effekterna

De ökade räntemarginalerna och minskade utlåningsvolymerna till följd av Basel III ger troligtvis makroekonomiska effekter i form av minskad BNP.^{R18} Enligt rapporten från MAG kommer nivån på BNP under implementeringsfasen att bli som mest 0,19 procent lägre när kapitalnivån ökar med 1 procentenhet.^{R19} Vid en ökning av innehavet av likvida tillgångar med 25 procent kommer enligt MAG innebära att nivån på BNP blir som mest 0,08 procent lägre under den period det implementeras. Riksbankens beräkningar av de makroekonomiska effekterna för Sverige vid implementeringen av Basel III kommer att redovisas under våren 2011. Allt talar dock för att de makroekonomiska effekterna blir små

även i Sverige. Detta då ökningen av räntemarginalerna och minskningen i utlåningsvolymerna för Sverige är i paritet med dem som rapporteras i MAG.^{R20}

Utöver MAG har arbetsgruppen Long-term Economic Impact, LEI, studerat de långsiktiga effekterna av den nya regleringen. LEI ser både till nytta och till kostnaderna för den nya bankregleringen. Nyttan med ny striktare bankreglering är främst att sannolikheten för kostsamma bankkriser minskar. Kostnaden är densamma som tidigare, det vill säga ny bankreglering leder till ökade räntemarginaler som i sin tur påverkar ekonomin negativt. LEI finner att nytta av en ny reglering överstiger kostnaden, det vill säga att den nya bankregleringen på längre sikt leder till högre BNP och välbefinnande.^{R21} Riksbanken kommer under 2011 att presentera sin uppskattning av de långsiktiga effekterna för Sverige, det vill säga både kostnaderna och nyttan av den nya bankregleringen.

R18 Se Sveriges Riksbank (2010), "Penningpolitisk rapport 2010", oktober, för en mer utförlig diskussion om möjliga makroekonomiska effekter av Basel III.

R19 Notera att effekten av en ökning av kapitalnivån inkluderar en internationell sidoeffekt (spillover) på 0,03 procent

R20 Det ska tilläggas att Institute of International Finance, IIF, rapporterade att påverkan av den nya bankregleringen på BNP kommer att bli betydligt mycket större än vad som rapporteras av MAG. Dock är inte dessa resultat fullt jämförbara då IIF också inkluderar annan ny reglering när de uppskattar effekterna. Därutöver finns det skillnader mellan IIF och MAG bl.a. i hur BNP påverkas av ökningen av räntemarginaler och utlåningsvolymerna, hur penningpolitiken kan minska effekterna och hur bankerna kommer att agera när den nya regleringen införs.

R21 Rapporten av LEI heter "An assessment of the long-term economic impact of stronger capital and liquidity requirements" och finns tillgänglig på www.bis.org.

Tabell R2. Effekterna av en ökning av kapitalnivån med 1 procentenhet alternativt ökning av innehavet av likvida tillgångar med 25 procent för Sverige och genomsnittet för de länder som ingår i MAG. Effekterna är i jämförelse med att ingen ny reglering införs

	För Sverige		Genomsnitt i MAG	
	Ökning av räntemarginal	Minskning av utlåningsvolym	Ökning av räntemarginal	Minskning av utlåningsvolym
Kapitalnivån ökar med en procentenhet	9 räntepunkter	2 %	15 räntepunkter	1,4 %
Innehav av likvida tillgångar ökar med 25 %	14 räntepunkter	5,8 %	14 räntepunkter	3,2 %
För att de svenska bankerna ska uppfylla LCR	10 räntepunkter			

Källor: Riksbankens beräkningar och MAG